

UVOD I METODOLOŠKA OBJAŠNJENJA

Podaci se odnose na broj stanovnika po županijama, gradovima/općinama i naseljima od prvog popisa provedenog na teritoriju naše države 1857. do posljednjeg 2001.

Podaci do 1971. preuzeti su iz publikacije "Naselja i stanovništvo SR Hrvatske 1857 – 1971" autora dr. Mirka Korenčića, a za 1981., 1991. i 2001. dodani su podaci popisa stanovništva. Budući da je naselje definirano teritorijem i imenom, a i teritorij i ime naselja promjenjivi su, da bi se mogao iskazati broj stanovnika po naseljima, teritorij naselja u svim popisima od 1857. do 1991. sveden je na stanje teritorija u Popisu 2001.

To znači da su promjene područja naselja u navedenom razdoblju za koje se mogao utvrditi broj stanovnika korigirane u popisnim podacima, dok su promjene za koje se nije mogao utvrditi broj stanovnika opisane kroz fusnote. Na isti način postupilo se i kod podataka za gradove/općine. Promjene imena naselja i gradova/općina također su opisane kroz fusnote.

Kako popisi koji su provedeni do 1953. nisu obuhvaćali područje Republike Hrvatske u današnjim granicama, za pojedina naselja izrađene su procjene ili su podaci preuzeti iz evidencija ili popisa susjednih zemalja.

Prvi popis na cijelome današnjem teritoriju Republike Hrvatske proveden je 1961. Detaljnije informacije o popisima i promjenama teritorijalnih jedinica mogu se naći u navedenoj publikaciji.

Ovaj prikaz sastoji se od pet tablica u kojima su podaci svrstani na sljedeći način:

- tablica 1. – informacije o površini, broju gradova, općina, naselja i bivših naselja po županijama
- tablica 2. – broj stanovnika po županijama
- tablica 3. – broj stanovnika po gradovima i općinama s objašnjenjima promjena područja u okviru županije
- tablica 4. – broj stanovnika po naseljima koja su prema teritorijalnom ustroju, stanje na dan 31. ožujka 2001., iskazana kao samostalna naselja (aktivna naselja) s objašnjenjima promjena
- tablica 5. – broj stanovnika naselja koja su do 2001. bila samostalna, a u Popisu 2001. više nisu postojala (bivša naselja). Broj stanovnika bivših naselja sadržan je u podatku naselja kojemu je bivše naselje pripojeno.

Županija, grad, općina, naselje

Županija je jedinica područne (regionalne) samouprave. Područje županije izraz je povijesnih, prometnih i gospodarskih čimbenika i predstavlja prirodnu samoupravnu cjelinu, a u svom sastavu u pravilu ima više gradova i općina. Granica županije određena je granicama rubnih općina odnosno gradova.

Općina je jedinica lokalne samouprave, osnovana u pravilu za područje više naselja koja predstavljaju prirodnu, gospodarsku i društvenu cjelinu te koja su povezana zajedničkim interesima stanovništva. Granica općine određena je granicama rubnih naselja.

Grad je jedinica lokalne samouprave na istoj razini kao i općina te predstavlja prirodnu, urbanu, gospodarsku i društvenu cjelinu. Status grada dobile su općine u kojima je sjedište županije te koje imaju više od 10 000 stanovnika. Iznimno, status grada dobile su općine koje ne zadovoljavaju te uvjete u slučaju postojanja posebnih povijesnih, gospodarskih, geoprometnih i drugih razloga. Granica grada određena je granicama rubnih naselja.

Naselje je prostorna jedinica koja se sastoji od građevinskog područja i područja za druge namjene, a ima ime i vlastiti sustav obilježavanja kuća.

Ukupan broj stanovnika

Pri usporedbi podataka Popisa 2001. s podacima prethodnih popisa treba voditi računa o promjeni definicije ukupnog broja stanovnika.

U popisima stanovništva do 1991. primjenjivalo se načelo stalnog stanovništva (*de iure*) ili načelo prisutnog stanovništva (*de facto*), odnosno kombinacija tih dvaju načela.

Stalnim stanovnikom smatrane su sve osobe koje su izjavile da na području Republike Hrvatske imaju prebivalište, tj. stalno nastanjenje, bez obzira na to jesu li u kritičnom trenutku popisa bile kraće ili duže vrijeme odsutne.

Načelo prisutnog stanovništva uključivalo je sve osobe fizički prisutne u zemlji u kritičnom trenutku popisa, bez obzira na to jesu li imale prebivalište ili su iz nekih razloga privremeno boravile u zemlji.

U popisima 1857., 1948., 1953., 1961., 1971., 1981. i 1991. podaci su prikupljeni prema načelu stalnog stanovništva, a u popisima 1869., 1880., 1890., 1900., 1910., 1921. i 1931. prema načelu prisutnog stanovništva.

Popis 2001. proveden je u skladu s međunarodnim preporukama Ekonomske komisije UN-a za Europu i Statističkog ureda Europske unije ("Recommendations for the 2000 Censuses of Population and Housing in the ECE region", New York and Geneva, 1998).

U broj stanovnika uključene su:

- osobe za koje se izjavilo da imaju prebivalište u naselju popisa i u kritičnom trenutku popisa u naselju su bile prisutne ili odsutne manje od jedne godine, odsutne godinu dana i duže, ali su imale tijesnu ekonomsku, prometnu i učestalu vezu s kućanstvom (češći posjeti, uzdržavanje članova obitelji, stalna komunikacija itd.)
- osobe koje su izjavile da u naselju popisa borave godinu dana i duže i nemaju svoje kućanstvo u drugom naselju Republike Hrvatske ili inozemstvu.
- izbjeglice definirane prema Ženevskoj konvenciji.

Osnovna razlika definicije stanovništva u Popisu 2001. i u Popisu 1991., kao i u popisima koji su provedeni poslije Drugoga svjetskog rata jest da u ukupan broj stanovnika 2001. nisu uključene osobe koje su imale prijavljeno prebivalište na području Republike Hrvatske, a boravile su u inozemstvu godinu dana i duže i nisu imale tijesnu ekonomsku vezu s kućanstvom u zemlji. U Popisu 2001. prvi put u ukupno stanovništvo uključene su osobe koje su boravile godinu dana i duže u Republici Hrvatskoj bez obzira na to jesu li imale prijavljeno prebivalište.

Upravno-teritorijalni ustroj

U različitim povijesnim razdobljima Republika Hrvatska imala je i različite teritorijalne ustroje, ali konstanta su uvijek bili naselje i općina koja je u pravilu u svom sastavu imala više naselja.

Do današnjih županija viši oblici teritorijalne organizacije općina bili su okružja, kotari i zajednice općina. Naselja su također u kratkom razdoblju bila teritorijalno organizirana u Mjesne narodne odbore, a danas u Mjesnu samoupravu u okviru gradova/općina.

Zakonom o područjima županija, gradova i općina (NN, br. 90/92.) uveden je županijski teritorijalni ustroj kojim je zamijenjen dotadašnji općinski ustroj. U Popisu 1991. Republika Hrvatska imala je 102 općine, koje su u tablici 3. nazvane "stara općina".

U ovoj publikaciji podaci su prikazani u četiri upravno-teritorijalne razine:

1. Republika Hrvatska
2. županije
3. gradovi/općine
4. naselja.

Republika Hrvatska podijeljena je na 20 županija i Grad Zagreb. To su:

1. Zagrebačka županija
2. Krapinsko-zagorska županija
3. Sisačko-moslavačka županija
4. Karlovačka županija
5. Varaždinska županija
6. Koprivničko-križevačka županija
7. Bjelovarsko-bilogorska županija
8. Primorsko-goranska županija
9. Ličko-senjska županija
10. Virovitičko-podravska županija
11. Požeško-slavonska županija
12. Brodsko-posavska županija
13. Zadarska županija
14. Osječko-baranjska županija
15. Šibensko-kninska županija
16. Vukovarsko-srijemska županija
17. Splitsko-dalmatinska županija
18. Istarska županija
19. Dubrovačko-neretvanska županija
20. Međimurska županija
21. Grad Zagreb.

Sljedeća upravna jedinica jesu gradovi i općine. Ukupno ih je bilo 546, od toga 123 grada i 423 općine. U Popisu 2001. bilo je 6 759 naselja, a u ovoj publikaciji prikazana su i 1 132 bivša naselja.

Imena naselja i gradova/općina

U cijeloj Hrvatskoj ima 327 višestruko ponavljanih imena naselja, ali u različitim gradovima/općinama. Od toga 6 puta ponavlja se ime naselja Novo Selo, 5 puta ponavljaju se 2 imena naselja Gorica i Poljica, 4 puta ponavlja se 17 imena naselja, 3 puta ponavljaju se 43 imena naselja i 2 puta ponavljaju se 264 imena naselja.

Ponavljaju se 2 puta imena triju općina, ali u različitim županijama. To su općine Novigrad, Otok i Privilaka s istoimenim naseljima.

STANOVNIŠTVO I BROJ NASELJA PREMA POPISIMA 1857. – 2001.

Godine popisa	Broj stanovnika	Indeks		Prosječne godišnje stope rasta	Stanovnici na 1 km ²	Naselja	
		1857=100	verižni indeksi			broj	prosječan broj stanovnika
1857.	2 181 499	100,0	-	-	38,6	5 444	401
1869.	2 398 292	109,9	109,9	0,87	42,4	5 214	460
1880.	2 506 228	114,9	104,5	0,37	44,3	5 974	420
1890.	2 854 558	130,9	113,9	1,31	50,5	6 311	452
1900.	3 161 456	144,9	110,8	1,03	55,9	6 402	494
1910.	3 460 584	158,7	109,5	0,91	61,2	6 397	541
1921.	3 443 375	157,8	99,5	-0,05	60,9	5 757	598
1931.	3 785 455	173,5	109,9	0,95	67,0	5 900	642
1948.	3 779 858	173,2	99,9	-0,01	66,9	6 639	569
1953.	3 936 022	180,4	104,1	0,81	69,6	6 672	590
1961.	4 159 696	190,7	105,7	0,69	73,6	6 677	623
1971.	4 426 221	203,0	106,4	0,62	78,3	6 666	664
1981.	4 601 469	210,9	104,0	0,39	81,4	6 567	701
1991.	4 784 265	219,3	104,0	0,39	84,6	6 694	715
2001.	4 437 460	203,4	98,3	-0,17	78,4	6 759	657

GRADOVI PREMA BROJU STANOVNIKA, POPIS 2001.

	Broj gradova	Broj stanovnika	Udio, %	
			gradova	stanovnika
Ukupno	123	3 065 590	100,00	100,00
Do 5 000 stanovnika	18	61 996	14,63	2,02
5 001 – 10 000	38	285 746	30,89	9,32
10 001 – 15 000	28	354 864	22,76	11,58
15 001 – 20 000	11	180 064	8,94	5,87
20 001 – 30 000	7	169 651	5,69	5,53
30 001 – 40 000	7	229 432	5,69	7,48
40 001 – 50 000	3	134 714	2,44	4,39
50 001 – 60 000	4	221 778	3,25	7,23
60 001 – 70 000	2	128 129	1,63	4,18
70 001 – 80 000	1	72 718	0,81	2,37
80 001 – 90 000	0	0	0,00	0,00
90 001 – 100 000	0	0	0,00	0,00
101 001 – 200 000	3	447 353	2,44	14,59
200 001 i više stanovnika	1	779 145	0,81	25,42

OPĆINE PREMA BROJU STANOVNIKA, POPIS 2001.

	Broj općina	Broj stanovnika	Udio, %	
			općina	stanovnika
Ukupno	423	1 371 870	100,00	100,00
Do 1 000 stanovnika	28	20 716	6,62	1,51
1 001 – 1 500	42	53 148	9,93	3,87
1 501 – 2 000	58	102 417	13,71	7,47
2 001 – 2 500	59	132 521	13,95	9,66
2 501 – 3 000	51	140 823	12,06	10,27
3 001 – 3 500	36	116 732	8,51	8,51
3 501 – 4 000	36	133 651	8,51	9,74
4 001 – 4 500	28	118 776	6,62	8,66
4 501 – 5 000	17	81 842	4,02	5,97
5 001 – 6 000	30	164 041	7,09	11,96
6 001 – 7 000	14	90 755	3,31	6,62
7 001 – 8 000	12	89 768	2,84	6,54
8 001 – 9 000	5	42 732	1,18	3,11
9 001 – 10 000	0	0	0,00	0,00
10 001 – 11 000	3	31 296	0,71	2,28
11 001 – 12 000	1	11 544	0,24	0,84
12 001 – 13 000	2	25 602	0,47	1,87
13 001 – 14 000	0	0	0,00	0,00
14 001 – 15 000	0	0	0,00	0,00
15 001 – 16 000	1	15 506	0,24	1,13

NASELJA PREMA BROJU STANOVNIKA, POPIS 2001.

	Broj naselja	Broj stanovnika	Udio, %	
			naselja	stanovnika
Ukupno	6 759	4 437 460	100,00	100,00
bez stanovnika	105	0	1,55	0,00
do 100 stanovnika	2 489	108 186	36,82	2,44
101 – 200	1 337	194 230	19,78	4,38
201 – 500	1 561	496 824	23,10	11,20
501 – 1 000	719	505 860	10,64	11,40
1 001 – 1 500	208	253 192	3,08	5,71
1 501 – 2 000	113	194 253	1,67	4,38
2 001 – 5 000	148	444 847	2,19	10,02
5 001 – 10 000	41	278 638	0,61	6,28
10 001 – 20 000	18	242 701	0,27	5,47
20 001 – 50 000	13	430 862	0,19	9,71
50 001 – 100 000	4	277 203	0,06	6,25
100 001 – 200 000	2	318 940	0,03	7,19
200 001 i više	1	691 724	0,01	15,59